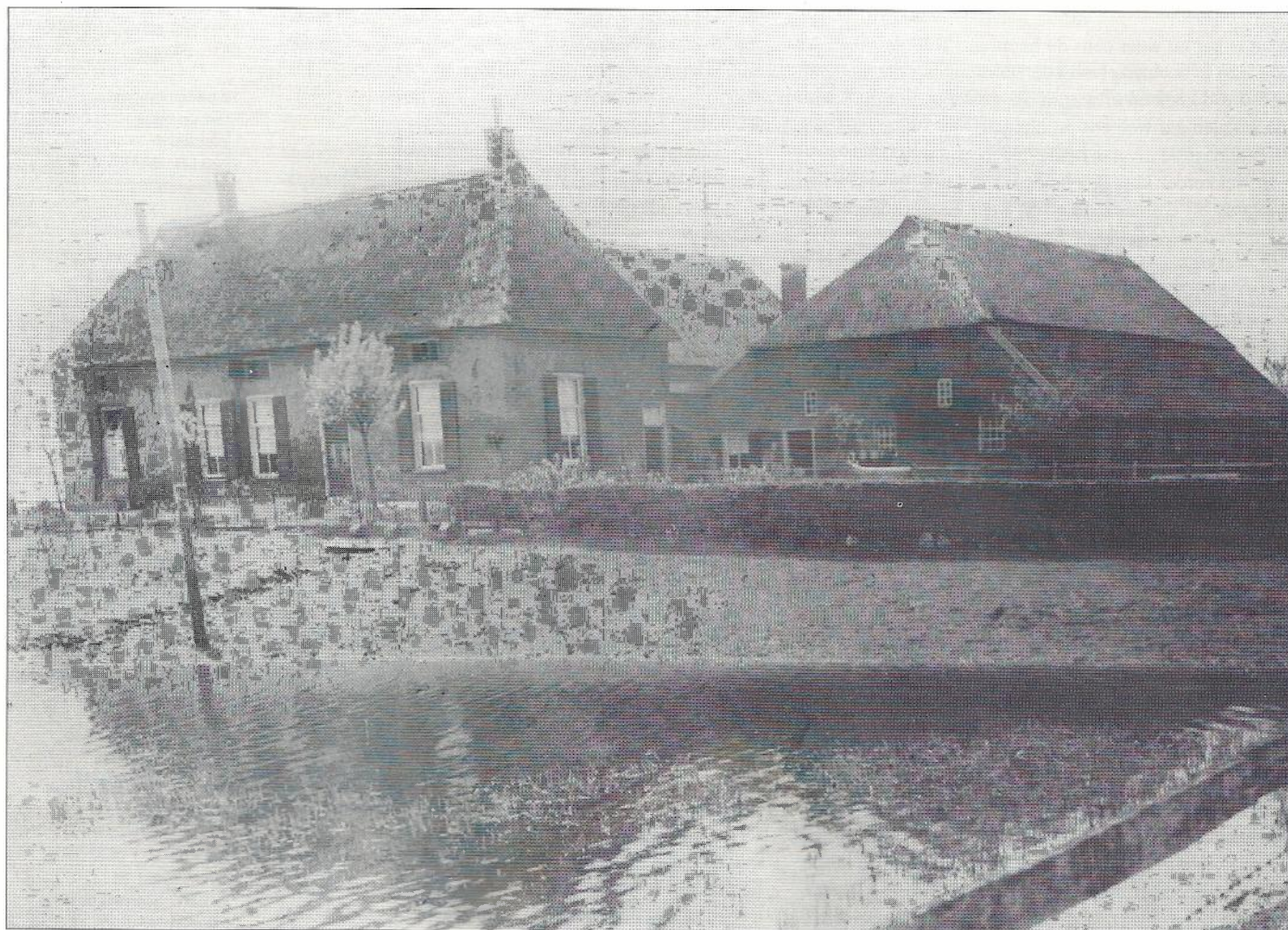

DE ZWERFSTEEN

PERIODIEK ORGAAN VAN DE HISTORISCHE VERENIGING STEENDEREN

"Het Hooge Meerbrink" (A°1736) tijdens hoog water in de twintiger jaren . . .

HVS

- *"Het Hooge Meerbrink" en zijn bewoners*
- *Ideëen en voorstellen nieuwe seizoen 1998/1999 en later . . .*
- *Molen "De Hoop" te Rha*
- *"Grolplaats" te Toldijk*
- *De mark van Rha (slot)*

98/2

ISSN: 1386 - 5943
Oplage: 400 ex.
maart 1998

VOORWOORD . . .

Beste leden der Historische Vereniging

U trof in de vorige Zwerfsteen helaas geen artikel van architect Boerman over de diverse procedures voorafgaande een restauratie. Er was eenvoudigweg geen plaats en we willen niet teveel artikelen in stukken knippen. Hier dan alsnog... Hét reddingsplan voor de korenmolen "De Hoop" te Rha. Kunnen wij als HVS'ers ook een bijdrage leveren "De Hoop" tot leven te brengen. Of blijft het 'hoop doet leven'?

Dan is het nu weer eens de beurt aan Toldijk...

We zien in het artikel over de "Grolplaats", dat het lang niet altijd koek en ei was in die goede oude tijd. Schapenhoeden gaf weleens problemen, bijv. onderweg van de stal naar de diverse heidevelden zagen schapen weleens lekkerder kost dan heide op afstand. Inderdaad is het gras bij de buurman altijd weer het lekkerst, maar dat gaf toentertijd de nodige problemen.

"Het Hooge Meerbrink", een plaats, waar al meer dan twee eeuwen de Schievens boeren. Wat zijn deze twee boerderijen aan de rand van onze gemeente toch een lust voor het oog. Het zou een schande voor de samenleving zijn, als deze 'plaats' zou moeten wijken voor de zgn. "Noordtak" van de Betuwelijn.

Het slot van de Mark van Rha, door Anton Metz. Wij willen Dhr Metz hartelijk danken voor zijn prachtige historische arbeid. Vele historisch betrokkenen lezen over hun voorouders en dat geeft hen veel voldoening.

Ik las in de mini Achtste Steen, dat er renovatieplannen zijn voor de 'schuren' van "Het Hooge Huijs" te Bronkhorst, de stallen aan de dijk, einde vorige eeuw gebouwd. Ons gemeentebestuur heeft na diverse adviezen een voorzet aan de minister van cultuur gegeven deze stallen op de Rijksmonumentenlijst te plaatsen en in een meerjarenbegroting -die ik als eigenaar van een Rijksmonument in de Provincie Gelderland mocht ontvangen-, heeft de 'Overheid' reeds f. 500.000,— aan subsidie voor dit project uitgetrokken cq gereserveerd. Je zou zeggen, een goede zaak... Niettemin vraag ik me weleens af of er niet met meerdere maten gemeten wordt? Dit project is een 'Bronkhorster probleem', waar een oplossing voor moet worden gevonden en daar ben ik het overigens geheel mee eens! Toch staan er in onze gemeente TOPmonumenten, die nimmer de Rijkslijst hebben gehaald en deze ook niet meer zullen halen als ik de deskundigen van het Gelders Genootschap voor o.a. de monumentenzorg mag geloven. Denk eens aan een prachtige gave en originele hoeve met historische stookplaats aan de Molenkolkweg 45 en evenzo de boerderij met steunbeer "IJzendoorn" op de hoek van de Covikseweg en de Dolfingweg. Hier zijn heel wat ongesubsidieerde zweetdruppels van het voorhoofd geveegd!

Schoof cq schuift men bij voornoemden ook de tonnen door de brievenbus? Neen, want het zijn immers geen Rijksmonumenten! De thans ingeslagen weg van vele

jaren zonder of gebrek aan onderhoud en dan met behulp van plaatsing op de Rijksmonumentenlijst uit de "Rijksruif" geld te vergaren is prima voor deze stallen en Bronkhorst, doch er zijn andere goedwillende eigenaren die trouw onderhoud plegen en met lege 'subsidiehanden' achterblijven! Hun monument is zo mooi geworden dat het de status van Gemeentelijk-naar Rijksmonument niet meer kan krijgen... Een woonboerderij is immers geen boerderij meer?

Overigens hebben de huidige eigenaren, die de Bronkhorster panden kortgeleden kochten geen enkele schuld aan de verkrotting, integendeel!

Het Steenderens monumentenbeleid is derhalve wel een discussie waard, laat staan dat van de provinciale en landelijke overheid. Het is immers 'mensenwerk'...

HVS-leden actief...

Mevrouw Bergers uit de Toverstraat is een verzamelaar van oude devotieprenten en bidprentjes. In mei a.s. exposeert zij eeuwenoude prenten in het Zutphens gemeentemuseum. Zij wil ons graag volgend winterseizoen deelgenoot laten zijn middels een lezing over het ontstaan en de achtergronden van deze uitingen ter nagedachtenis aan een overledene. "Mevrouw Bergers... van harte welkom! Weer een lezing uit eigen gelederen."

Nu we het toch over lezingen hebben... het bestuur heeft monumentdeskundige en restauratiearchitect G.J. Bouwhuis te Doesburg benaderd zijn cursus "Bouwkunst en Bouwstijlen" nog een keer te houden voor leden van de HVS. In Doesburg was de cursus vorig jaar een groot succes en overteekend!

Dhr Bouwhuis wil -bij voldoende deelname- de cursus einde winter/voorjaar 1999 over drie avonden gespreid aan geïnteresseerden geven, waaronder:

- een avond over de bouwstijlen van Egypte 3000 jr voor Chr. tot de vroege Middeleeuwen. Perzië, Grieks, Romeins tot Romaans.
- een avond over de bouwstijlen van de gotiek in de Middeleeuwen tot de empiretijd rond 1820.
- een avond van de Empiretijd tot onze tijd. Biedermeier, de zgn. 'Neostijlen', Jugendstil, Amsterdamse- en Delftse school etc.
- een excursie in de regio om de bouwstijlen in de praktijk te bekijken op een zaterdag met een lunch.
- een boekwerk, naslagwerk met veel tekenmateriaal en begeleidende teksten. Gedurende de cursusavonden veel diamateriaal en restauratietekeningen.

Het spreekt vanzelf, dat onze typische agrarische streekarchitectuur uitvoerig aan bod komt. Dhr Bouwhuis is zeer betrokken geweest bij de restauraties van Bronkhorst. De prijs voor de unieke cursus is afhankelijk van deelname en zal tussen de f. 100,— tot f. 125,— bedragen voor het totale pakket. Zo'n kans moet je niet laten lopen. Interesse? Geef u op bij de sekretaris of een bestuurslid, dan komen wij erop terug!

Weer ruimte tekort, de "Stoomtram van Zutphen naar Emmerik" staat nog even in de remise. U allen veel leesplezier en pak ook eens de pen!

Paul Kok, voorzitter

'De Zwerfsteen' is de kwartaaluit-
ve van de historische vereniging
der gemeente Steenderen.
Opgericht d.d. 1 juni 1992.

BESTUUR:

voorzitter:

Paul Kok
Wehmestraat 1a
7221 BT STEENDEREN
0575-451444

sekretaris:

Yvonne Koning
Paardestraat 7
7221 NE STEENDEREN
0575-452624

1e penningmeester:

Fred v.d. Mijle
Hofstraat 4
7223 LR BAAK
0575-441806

2e penningmeester:

Gerrit Tijkken
Dr. A. Ariënsstraat 6
7221 CC STEENDEREN
0575-451437

leden:

Geert Jansen
Anjerstraat 12
7221 AS STEENDEREN
0575-452027

REDAKTIE:

Verdi van Leuvensteijn-Breukink
Bronkhorsterweg 21
7221 AB STEENDEREN
0575-451868

Albert Aalderink
Hoogstraat 42
7227 ND TOLDIJK
0575-452226

Wim Jansen
Landlustweg 9
7221 BS STEENDEREN
0575-451658

Paul Kok
Wehmestraat 1a
7221 BT STEENDEREN
0575-451444

CONTRIBUTIE:

Bankrelatie:
Regiobank Steenderen
Bankrekening nr.: 68.52.89.710
t.n.v. de Historische Vereniging
Steenderen.

Wij verzoeken U bij lidmaatschap-
opgave gelijktijdig de contributie
over te maken. Uw betalingswijze
is tevens de garantie dat U in het
ledenbestand bent opgenomen.

Contributie 1997:

f 25,— voor individuele leden
f 35,— voor echt)paren of
samenwonenden.

"HET HOOG MEERBRINK" EN DE FAMILIE SCHIEVEN . . .

Geertruida Lambertha Wentink vertelt:

Trui, zoals ze genoemd wordt, is sinds 20 mei 1954 woonachtig op "Het Hooge Meerbrink". Op die dag trouwde ze met Hendrik Jan Schieven, die 1 mei 1954 officieel "boer" werd op zijn geboorteplaats.

Het begon allemaal in 1736, met de bouw van deze boerderij. In 1822 is de hofstede gekocht door een Schieven en sindsdien is deze familie van geslacht op geslacht er blijven wonen en boeren.

De eerst bekende Schievens noemden en schreven zich: Schyven en in 1734 trouwde Jan Schyven, zoon van Harmen Schyven te Doetinchem met Anneken Engberts uit Baak. Ze woonden op "De Gravenstede", op De Veers te Baak. Vier kinderen kregen ze en toen werd Jan weduwnaar. Jan hertrouwde met Arendje Gerrits.

En er worden nog 2 zonen en 2 dochters geboren.

Zoon Gradus trouwt in 1781 Hendrika Wentink onder Middachten in Elkum. Zij wonen ook op "De Gravenstede" en hun huwelijk wordt gezegend met 13 kinderen.

Lambertus, de tweede zoon, geboren in 1783, trouwt in 1817 met Janna Huetink, van "De Halve Welle" in de Bakerwaard.

Zij pachten de boerderij "Het Veen" in Tonden onder Brummen.

Naast de pachtpenningen moeten ze jaarlijks 2 mud garst en een mud rogge opbrengen. Dat hebben ze zes jaar gedaan en toen werd in 1822 "Het Hooge Meerbrink" gekocht.

Het Erve en goed, gebouwd in 1736 bestond uit een Bouwmanswoning, schuur, bergen en bakhuis. Het stond in de Luur onder Steenderen en was groot vierentwintig Nederlandse bunders, zeven roeden en zeventig ellen. (hof, boomgaard, bouw- en weilanden). Het geheel was omland door de Grote Beek en de grond van de heer Petrus Jozephus Vosch van Aversa.

Toen de Schievens er kwamen wonen hadden ze een zoontje van 1 jaar, Gerhardus. Twee dochtertjes hadden ze al verloren.

Er werd nog een zoon, Hendrik-Jan en een dochter Judith geboren. Vader Lambertus stierf in 1839 op 56 jarige leeftijd en Janna moest verder boeren met drie kinderen, waarvan de oudste, Gradus 17 jaar was.

Gelukkig woonde een zwager bij de weduwe Schieven in en daar had Janna blijkbaar veel steun van, want in die tijd is nog een stuk land van een buurman erbij

gekocht en dat heette "Klein Meerbrink". In 1844 is Janna overleden.

29 juli 1825 trouwde zoon Gerhardus met Johanna Wijers uit Olburgen. Zij kregen 9 kinderen, waarvan 6 op jonge leeftijd stierven.

Zoon Hendrik-Jan bleef op de boerderij; hij ging trouwen met Margreta Makkink uit de Ooierhoek onder Warnsveld.

Inmiddels hadden ze weer een stuk weiland, "Het Matenland", erbij gekocht van buurman Jansen.

Hendrik-Jan en Margreet kregen 4 kinderen, waarvan er 2 volwassen werden.

Hun zoon, ook weer Hendrik-Jan volgde zijn vader op en huwde 10 oktober 1920 met Catharina Kets uit de Toldijk.

Zij kregen vier kinderen, waarvan 1 zoon, weer een Hendrik-Jan.

Deze trad weer in vaders voetstappen. Geertruida Wentink uit Baak werd zijn vrouw en dus boerin op "Het Hooge Meerbrink"

Er komt een vast patroon in de loop der geschiedenis. Ook zij krijgen vier kinderen en weer is er een Hendrik-Jan bij, die geboren wordt op 15 juli 1955. Deze 'H-J' volgt ook weer vader op en in het voorjaar van 1979 trouwt hij met Elisabeth Willemsen uit de Toldijk.

Zo zien wij, dat de geslachten gaan en komen. Al bijna 175 jaar is het geleden dat de eerste Schieven er kwam wonen en werken.

De tijden, gebruiken en gewoontes waren vroeger zo heel anders dan in onze tijd.

Over het algemeen werden de bewoners van deze boerderij niet zo oud als in vroegere tijden het geval was. Trui haar schoonvader stierf in 1961 op 67 jarige leeftijd. Dit is van de mannelijke bewoners de hoogste leeftijd. Haar moeder leefde bijna 20 jaar langer. (zij heette Wentink-Schieven).

"Het Hooge Meerbrink" is weleens verbouwd, maar is toch al 260 jaar oud. De solide bouw -met eiken gebinten- is nog in prima staat, mede door goed onderhoud. De grond is door aankoop en vererving veel gewijzigd, maar de weilanden rondom de boerderij zijn zo gebleven. Wat verder van huis lag is in de loop der tijden wel wat veranderd, mede door de herindeling van de percelen. De totale oppervlakte is ongeveer 40 HA.

Trui heeft een uitgebreid overzicht samengesteld, nadat ze veel oude stukken heeft nagelezen en gerangschikt en daarmee hoopt ze dat ze een idee heeft gegeven hoe in deze boerderij geleefd en gewerkt is. Hoe de bewoners geluk en verdriet hadden, maar dat gelovig aanvaardden...

Aldus opgetekend door:
Verdi van Leuvensteijn-Breukink

PLANNEN WINTER- SEIZOEN 1998-1999 EN LATER . . .

Het bestuur is kortgeleden bijeen geweest en heeft van gedachten gewisseld over het komende verenigingsjaar. Denkt u mee en kom met ideeën, hier enige 'schoenen voor de boeg'...

- 1) Bezoek aan "Huize Bergh" en "Huize Anholt".
Idee om een bezoek met rondleiding en lunch te brengen aan deze beide kastelen, welke beheerd worden door de Gelderse Kastelen Stichting. Kosten ± f. 35,—, waaronder:
 - vervoer Steenderen- s'Heerenberg v.v.
 - tweemaal excursies, ochtend en middag
 - lunch tussen beide excursiesInteresse, laat het zo spoedig mogelijk weten in verband met reservering, evt. dit voorjaar!
- 2) fietstocht, idee fam. Boschloo. Een historische fietstocht in een buurgemeente (Almen en Eefde) met een bezoek aan een boerderij en oudheidkamer. Evt. een plaatselijke gids.
 - sportieve fietsers start Steenderen of als senioren
 - senioren met auto en fiets met expeditie naar startplaats
 - lunch. Kosten ± f. 15,—Voorstel mei 1998
- 3) Dhr. G. Hazewinkel houdt een avond over volksverhalen en hierbij ook een quiz met oude gebruiksvoorwerpen. Vooral een gezellige avond met een humoristische spreker en herkenning. "Weet je nog?"...
Voorstel winterprogramma 1998/1999 of later
- 4) Dhr. L.C. Prooye, directiesekretaris van het Openluchtmuseum te Arnhem heeft een boek geschre-

ven over "De vakleu en 't vak" gaande over boerderijbouw door de eeuwen heen.

Een lezing over 'hoe vroeger een boerderij werd gebouwd' met tradities rond de bouw. Stoelen bij-slepen? Wij hebben trouwens ook liefhebbers van oude handgereedschappen binnen onze kring. Het kan een drukke avond worden gelijk enige jaren geleden de 'tegelavond'.

Voorstel winterprogramma 1998/1999 of later

- 5) Een gezellige avond met streekliederen door Hans Keuper, introducees toegestaan, doch die betalen dan wél entreekosten.
Voorstel seizoen 1998/1999 of later
- 6) Dia-lezing over devotieprenten en bidprenten van ons lid mevrouw Bergers te Baak (zie voorwoord)
Voorstel seizoen 1998/1999
- 7) Cursus Bouwstijlen door Dhr. G.J. Bouwhuis monumentenarchitect (zie voorwoord)
Voorstel aanvang 1999 bij voldoende deelname. Cursisten dienen zich met spoed schriftelijk te melden bij de secretaris!
- 8) Start werkgroep 'Rogge-akker', idee van Dick Groot Tjooitink te Baak en beschreven in ZW98/1 Haarbaarheidsonderzoek door HVS in samenwerking met andere betrokkenen, Stichting de Bronkhorster molen, Stichting Boek Bronkhorst en evt. anderen.
- 9) Avond over de Imkerij in vroeger jaren met film. In Steenderen is een enthousiaste kring van bijenhouders, die haar actieve ledenkring wil verbreden en verjongen. 'Bijen zijn echt geen stekeringe beesten', wie weet stage lopen bij een imker en later zelfs een kastje in de tuin..?
Voorstel voorjaar 1999
- 10) Bezoek aan Zutphen met een rondleiding door deze historische stad olv onze gids en archeoloog Michel Groothedde, die zijn prachtige lezing over 'het ontstaan van Zutphen' graag in de praktijk door HVSleden wil laten aanschouwen.
Voorstel najaar 1998

OPROEP

Cornelis Oorthuijs en Paul Kok willen eind dit jaar een grote uitgave publiceren over de ontwikkeling van Steenderense stookplaatsen en graag een bezoek brengen aan boerderijen met nog authentiek geplaatste schouwen. Zij gaan in op de produktiemethode(n) welke de zgn. "steentjesmakers" gebruikten en beschrijven ook werk van beroemde tegelkunstenaars als Willem van der Kloet en Johannes van Oort.

In Nederland zijn tussen 1560 en 1900 maar liefst anderhalf miljard wandtegels van 13x13cm geproduceerd! Topstukken, wandtableaux van honderden stuks werden geëxporteerd naar vele landen in West Europa en vooral Zuidwest Europa -Portugal en Spanje- en zelfs naar Brazilië.

Destijds vervoerd door de Verenigde Oostindische Compagnie kwamen wandtegels terecht in Zuid Afrika, Ceylon (Sri Lanka), Nederlandsch Indië (Indonesië) en zelfs Japan.

Oorthuijs en Kok zijn liefhebbers en geen onbekenden in deze wereld en willen uw schouw graag beschrijven en fotograferen voor de vele gelijkgestemden binnen onze ledenkring.

Zij hebben in het verleden enige leden aan ontbrekende tegels kunnen helpen. Ze nemen contact met u op en komen evenzo graag in contact met nog onbekende eigenaren, die mogelijk vergeten kunnen worden.

De Zwerfstenen van eind dit jaar zullen vooral veel 'warmte historie' uitstralen. Er komen reeds uitnodigingen binnen om stookplaatsen te komen fotograferen en beschrijven. Belt u gerust de bovenstaande 'tegelars'. Tel. 441336 en 451444.

"HOOP DOET LEVEN"

Het troosteloze resultaat van langdurige stilstand en geen onderhoud!

Maart 1998, ruim 30 jaar na de laatste restauratie is de windkorenmolen "de Hoop" weer toe aan een grondige restauratie. Een restauratie, die er hopelijk voor zal zorgen dat dit stukje cultureel erfgoed van Rha en de gemeente Steenderen er weer voor een langere tijd glorieus bij kan staan.

Na de restauratie in de jaren '60 is er veel veranderd in het denken over restaureren. Over het algemeen werden in de jaren '60 de gerestaureerde objecten, na te zijn opgeleverd, door de overheid vergeten. De eigenaar/beheerder moest er zelf maar voor zorgen. Zowel in functionele- als onderhoudstechnische zin. Dit hield in, dat zodra er een verandering van functie ontstond en het object economisch niets meer opleverde, deze vaak langzaam begon af te takelen, vaak met desastreuze gevolgen. Ook de investeringen om dit tegen te gaan, waren vaak ver te zoeken. Hedendaags beseffen we dat er ook na een restauratie van een monument nog het nodige te doen blijft. Tegenwoordig maakt ook een meerjaren-onderhoudsplan onderdeel uit van een totale restauratie. Dit houdt in dat er ook in de jaren na

het gereedkomen van de restauratie nog geld gereserveerd wordt om het onderhoud te regelen. Het onderhoud is namelijk van cruciaal belang bij het behoud van monumenten. Goed onderhoud kan een groot-onderhoudsperiode namelijk aanzienlijk verlengen en een restauratie misschien zelfs overbodig maken.

Welke obstakels/hindernissen komen er bij een restauratie van een rijksmonument om de hoek kijken:

- gemeente bouwvergunning/gemeentelijke bijdrage
- provincie artikel 11 wijziging monument, uitvoeringseisen
- rijk goedkeuring restauratieplan, vaststellen subsidie

Deze instanties beoordelen een plan op basis van bestek, tekeningen en een begroting, die samen met de aanvraagformulieren ingediend worden. Aan de hand hiervan worden de subsidiabele kosten berekend. Een werkbezoek ter plekke moet inzicht geven in de urgentie van een restauratie. Aan de hand van deze gegevens stelt iedere provincie een lijst samen van alle ingediende plannen en de urgentie van elk object. Dan worden de beschikbare gelden per categorie, bijvoorbeeld kerken, boerderijen/woningen en overig, verdeeld en aan bepaalde projecten toegekend. Dit houdt echter niet in dat het subsidie bedrag (70% van de subsidiabele kosten bij stichtingen, 50% bij particulieren) in zijn geheel wordt toegekend, dit kan ook slechts een gedeelte zijn.

Voor de molen in Rha ligt er nu het voorstel om slechts een klein deel van de subsidiabele kosten als subsidie te verstrekken. Voor een volledige restauratie is dit echter onvoldoende. Het weer in werking stellen van deze molen vraagt een grootscheepse aanpak. Het restaureren van het casco-gedeelte, de behuizing of bouwkundige voorzieningen en de restauratie van het interieur, te weten het volledige draai- en kruierwerk samen met het wiekenhuis en staartstuk.

Het slechts in kleine stukjes restaureren met, vanuit de overheid, minimale middelen zal voornamelijk resultaten in lap- en behoudwerk en niet in een zo broodnodige restauratie.

ir. H. Boerman, architect

LAATSTE NIEUWS...

De huidige eigenaren van de molen "De Hoop" willen het eigendomsrecht van de molen per april 1998 onderbrengen in een op te richten stichting: "Stichting Molen 'De Hoop' te Rha", waarvan Dhr. Cambier van Nooten (idem voorzitter van de Gelderse Molenstichting) bestuurslid zal gaan worden.

Buurtschap Rha Windkorenmolen "De Hoop"

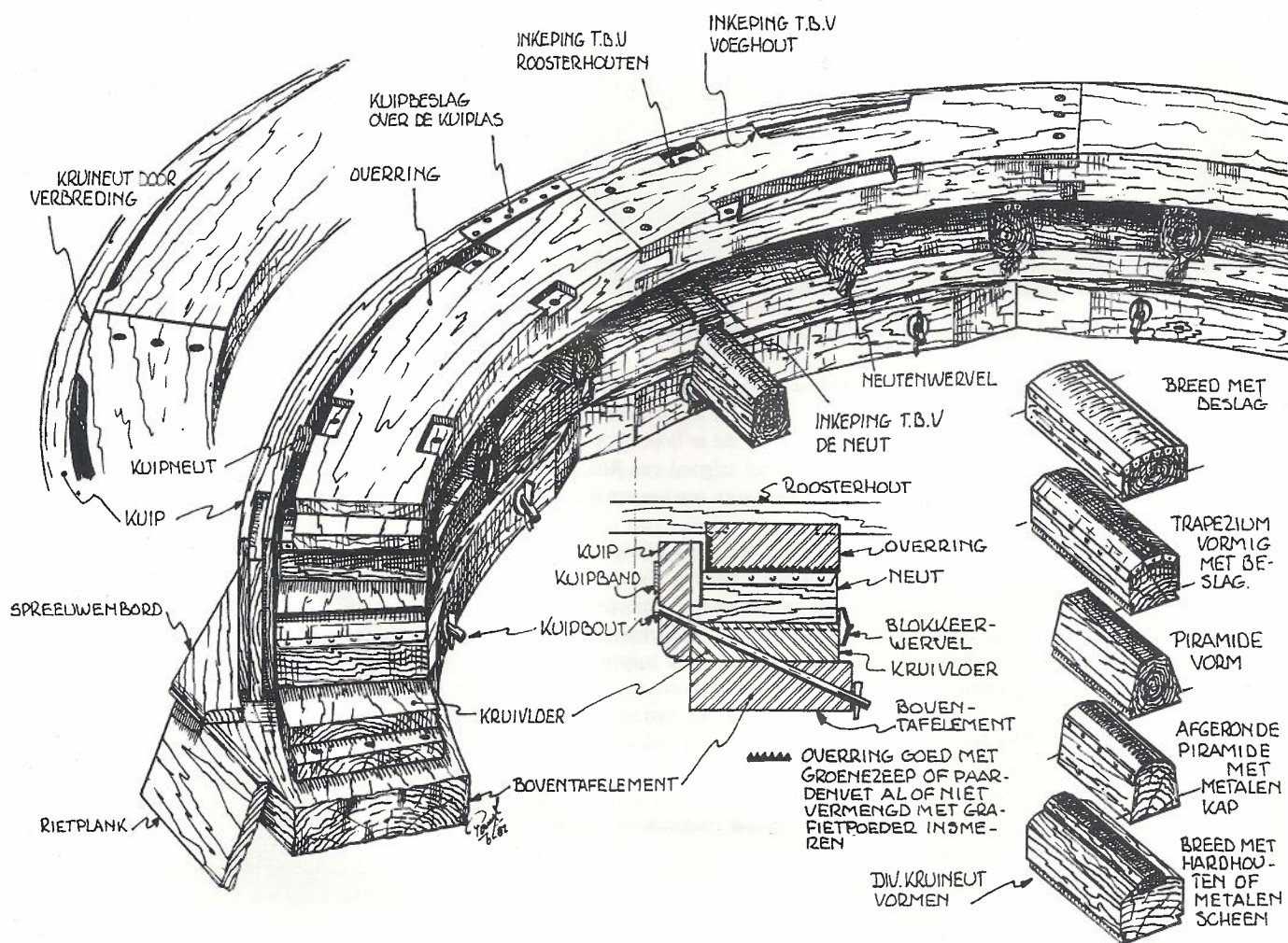
Type	beltmolen
Ligging	Rhabergseweg 12, Rha
Bouwjaar	1856
Eigenaar	J.H. Hofman, Rhabergseweg 14, Rha
Belthoogte	3 m
Romp	ronde stenen molen
Kap	hout, met riet gedekt
Wiekenkruis	ijzeren roeden; buitenroede fabrikaat Gebr. Pot, met stroomlijnneuzen; binnenroede fabrikaat Verhagen, met automatische remkleppen
Vlucht	18 m
Staart	hout; met kruilier
As	gietijzer; lengte 3,40 m
Vang	Vlaamse vang met vangstok
Begane grond	hoog 3 m; diameter 5,65 / 6,55 m; maalstoel en elevator
Eerste verdieping	hoog 2,20 m; maalzolder

De nieuwe stichting, die medio april zijn werk zal aanvangen zoekt:

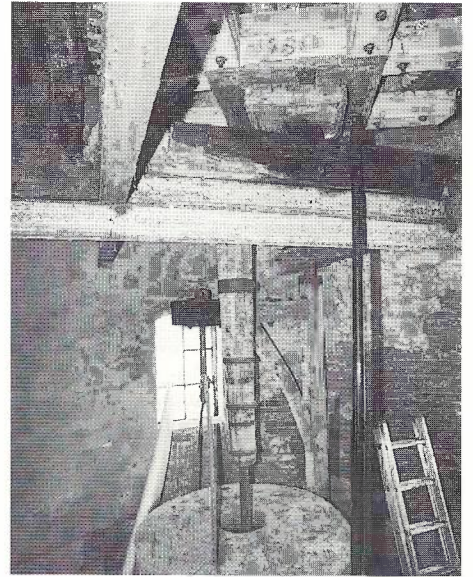
- 1) vrijwilligers, die hand- en spandiensten tijdens de voorgenomen restauratie willen gaan doen. Er is een 'gat' in de begroting en door zelfwerkzaamheid probeert men debet en credit in een evenwicht te brengen.
- 2) sponsors en 'vrienden' die financieel bij willen dragen de molen weer draaiende te krijgen. Dit samen met Rijks-, Provinciale-, Gemeentelijk gelden én fondsen.
- 3) donateurs die jaarlijks een geldelijke bijdrage leveren en betrokken worden bij de activiteiten van de molen.

In onze volgende Zwerfsteen komen wij hierop terug en volgt ook een bankrekeningnummer van de op te richten Stichting. Nadere informatie bij de fam. Hofman te Rha tel. 451126.

Kruiwerklagering in de kap van de molen.

Tweede verdieping	hoog 4,45 m; steenzolder; hoogte hart kammen spoorwiel 2,70 m; 1 koppel 15der blauwe stenen en 1 koppel 16der kunststenen; sleepluiwerk; 2 steenkranen
Derde verdieping	kapzolder hoogte bovenkant kruiring 1,05 m diameter kuip 3,70 m kruiwerk met neuten ashoogte 2,20 m
Overbrengingen	aantal kammen aswiel 46) aantal kammen bonkelaar 22) steek 11 cm aantal kammen spoorwiel 66) aantal staven rondsels 20) steek 8 cm verhouding 1 : 6,9

Maalinrichting nog compleet!

WETENSWAARDIGHE- DEN OVER DE "GROL- PLAATS" TE TOLDIJK . . .

Verdi van Leuvensteijn-Breukink

25 juni 1988 verschaft de heer G.A. van Grol uit Leidschendam enige gegevens uit de historie van "De Grolstede", die ook wel Eldrinkstede of Alstede werd genoemd.

De "Grolplaats" ligt aan de Z-E weg in de Toldijk, tegenover het bekende horeca pand "Den Bremer". Een eeuwenoude plaats is dit punt en heeft dus ook, gelukkig door bewaard gebleven notities, een boeiend verleden.

Begin 1600 was "Ederinks Goed" eigendom van Johan Eldring, burgemeester van Grol. (Groenlo). Hun eigendom beleenden (verhuurden) ze.

Uit leenakten is een stamreeks -Elderink- op te maken, te beginnen met Jan Elderinx gehuwd met Elsken, overleden vóór 4 Jan. 1569.

Herman Elderinx bij transport Elsken voornoemd 17 Meii 1569.

Johan Elderinck, onmundig, erve sijnes vaders Hermans, beleent 13 Jan 1581 zijn moder Gertrud van Voorthuysen gebruyckt tot hulder Reiner Vanefelt. Vernijt eed, 7 Oct 1581. Idem met zijn huisfrou Hendricksken Oeveljong maken na haren doot haren kinderen gelijke deelen an desen leene, alleen den olsten soon Anthonis 100 rijxdaler vooruut, daervoor hij alleen die leenplicht dragen sal, 22 Martii 1603. Johan Eldering, burgemeester to Grol, bij opdracht van Johan Roloff van Diepenbroeck met goedvinden zijner moeder en zuster Wilhelma beleent 13 Julii 1614. Johan Elderinck, erve sijnes vaders Johan, beleent, 7 Julii 1647.

Anthony Elderinck, erve sijnes broeders Johan, beleent 20 Meii 1667. Anthony is gehuwd met een dochter van Johan den Ouden [Kapitein en Commandeur van Groenlo] en Geertruit van Woldenborg.

Josina Geertruit Elderinck, weduwe van Dr Wiginck als erfgenaam van Anthony Elderinck beleent 29 Dec.

1682.

Josina Geertruit was dus weduwe geworden en hertrouwd met Dr Wiginck. Later trouwt deze vrouw voor de derde keer, met Gerhardt van Aert, hetgeen blijkt uit akten uit 1683 en 1685.

Eind 1682 zijn er drie dochters Elderinck, ze heten: Geertruit, Adriana Sophia en Agnes Mechteld.

Agnes Mechteld is gehuwd metvan Voorst.

Adriana of Geertruit is gehuwd metBruins, waaruit twee dochters: Josina, die later huwt met Willem Wijlich en 1/8 deel van de Grolstede verkoopt aan Johanes du Preh op 31 aug. 1700. Agnes, vermaakt haar 1/8 deel, dat bij Teunis van Grol in pacht is aan de dochters van Josina en Willem Wijlich.

Dat deel wordt op 8 jan 1731 verkocht aan George Ernst Vrede.

Als onder het Richteramt Steenderen 6 November 1770 voor richter A. Aberson en de keurgenoten Roelof Geurtsen en Derk Drost een vervelende kwestie moet behandeld worden, is eigenaar van 't Goed Elde-rinks of Grolsplaats de predikant J.M.

Assink en diens zuster, Assink had standplaats te Kappel.

Op den zesden November 1770 is er een aanklacht te behandelen en daarbij worden 15 getuigen opgeroepen. In 22 hoofdstukken wordt het bandelde in een rapport verslagen. Om het redelijkerwijs te kunnen volgen voeg ik een paar hoofdstukken samen.

Er schenen Marten Henricks en exhibeerde navolgende Interrogatoria om daarop eedelijk en in forma Landregtens, voorts zo veel van de Roomse Religie zijn, onder renunciatie van de oorbiegte, te verhoren. De 16 opgeroepen zijn:

1. 1e getuige is G. Withagen, zegt ongeveer 50 jaaren oud te zijn en geciteert om condschap ter waarheid te geven.
2e is Jan Henriks, zegt ruim 40 jaaren te zijn enz.
3e is Garrit Pelgrum, of Gerrit Croes, wonende in de drie velthoenders te Baak, zegt 20 jaaren of daaromtrent oud te zijn enz.
4e is Henrik Gerritsen, zegt in de 60 jaaren oud te zijn.
5e is Henrik Bremer, antwoordt 42 jaaren oud te zijn.
6e is Gerrit Engberts, Producent (klager)
7e is Gerrit Stikkenslag, zegt 3 à 34 jaaren te zijn.
8e is Gerrit Vredegoor, zegt 7 à 38 jaaren te zijn.
9e is Gerrit Henrics, is in zijn 34e jaar.
10e is Berent Henrics, zegt 3 à 34 jaaren te zijn.
11e is Evert Janssen, zegt omstreeks 50 jaaren te zijn.
12e is Engbert Henrics. Hij is 60 jaaren oud.
13e is Hendrik Jan van Holthuysen, zegt 5 à 26 jaaren oud te zijn.
14e is Harmen Holthuysen, zegt 1 à 42 jaaren te zijn.
15e is Gerrit te Velde, zegt 6 à 47 jaaren te zijn.
16e is Henrik Jurriens, zegt omstreeks van 46 jaaren oud te zijn.

2. Of Getuigen niet alle wonen, onder 't Rigteramt Steenderen, en zeer wel kennen de zogenaamde Leemstrate, waaraan, in of nevens gelegen is "'t Goed Santbergen", of "Eltens Hofstede", waarop den Producent woont?

Alle getuigen antwoorden afz. gevraagd "Ja" (excusief nr. 6).

3. Alle getuigen m.u.v.nr.6, kennen het "Goed Elde-rinks" of "Grolsplaats", toebehorende aan den Predikant Assink.

4. Of niet van het geseide (genoemde) Erve, de oude Bouwlieden zijn Librant van Grol en zijn huysvrouw Geertjen of Gerritje van Grol? En of deselve niet bij en nevens den jongen Bouwman, Jurrien Boltink op 't geseide goed inwonen?

Antwoort 1e t/m 5e Getuige afzonderlijk gevraagd: "Ja"

7e get. kent wel Librant van Grol, daar wonende, doch niet deszelfs huisvrouw, en dat wel heeft hooren zeggen, dat die zelfde oude Luiden bij de jongen Bouwman Jurrien Boltink inwonen. 8e get. zegt zulks niet beter te weten. 9e t/m de 16e afz. gevraagd: "Ja".

5. Of zij niet insgelijcs wel kennen Teunis Alberts of 6. Sletterink en desselvs zoon Hendrik Alberts? Of niet Teunis Alberts is een stok oud man van 85 jaar, welke weinig presentie of memotie meer heeft? En of niet Herik Alberts, getrouwt is, aan een broeders of zusters dogter, en also volle Nigt van Gerritjen of geertjen de oude Bouwvrouw, op "Elderinks" of "Grolsplaats"?
- (Gerritje van Grol is dus een tante van Hendrik Alberts vrouw)

6. Get.1 antwoordt, dat Teunis Alberts is een uitgeleefd man en dat denzelven naer gedagten van Getuge, zooveel presentie en memorie als een ander, niet meer bezit; doch weet niet hoe oud denzelve is. Maar get. 1 weet wel, dat Gerritjen de oude Bouwvrouw op "Grolsplaats", een volle mooy is van Henrik Alberts.

Get.2 antwoordt dat Teunis Alberts is een oud dommelig man, doch kan deszelfs ouderdom niet zeggen. Voorts dat naer beste wetenschap, Henrik Alberts getrouwt is aan een Broeders of Zusters dogter, of aan een volle nigt van de Bouwvrouw op "Grolsplaats".

Get.3 antwoordt dat Teunis Alberts is een stokoud man, doch dat den zelven niet nader kan beschrijven en dat de oude Vrouw op "Grolsplaats" een mooye is van Henrik Alberts.

Get. 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13 en 14 antwoorden soortgelijk. Zij menen van de leeftijd dat die zo rond de 85 ligt en kunnen hem niet nader omschrijven en de vrouw van Henrik Albers moeye moet zeggen tegen de Olde Vrouw op "Grolsplaats", hoewel men ook zich beperkt door de verwantschap "vriendschap" te noemen.

7. Of de getuigen weten, dat de Bouwlieden van "Elderinks" of "Grolsplaats", in vroegere tijden sedert lange jaren, mede hebben gebouwt en in pagt gehad een zeker perceel bouw en weilant, benevens een Heetvelt, toebehorende aan de Furstinne van Elten, 't welk sedert 3 jaren aan anderen is verpagt geweest?
Getuigen 7, 8 en 10 weten hier niets over te zeggen en de anderen beamen dat het in pagt was geweest, maar slechts 2 denken dat zulks al een paar jaar niet meer het geval is. De 1e get. rept van 7 à 8 jaren!
8. Of get. bewust is, dat bij 't goed "Elderink" of "Grolsplaats" behoort een regt van Schaapsdrift, en dat zig 't zelve uitstrekt tot en door de Tolstraat en Leemstraat?
Alle 13 getuigen weten dat niet en hebben er nooit van gehoord.
9. Of Getuygen niet integendeel moeten verclaren, dat wanneer de Schapen van "Elderinks plaats", in de Tolstraat en in de Leemstraat gecomen zijn, de selve zo lange Getuigen heugt en dus langer als binnen jaar en dag door daarnevens wonende Huyslieden, aldaar gekeert, verdreven en weggejaagt zijn?
Hierop is een bloemlezing van antwoorden gekomen:
Get.1 antwoordt, dat hij dat zulks menigmaal gehoord, maar niet gezien heeft, geschied te zijn.
Get. 2 heeft wel horen zeggen, dat ze den eenen hier en den anderen daar verjaagt heeft, maar dat ook in het gepasseerde jaar omstreeks van St. Jacob, dezelve Schapen in de straate bij Hendrik Bremers huis aan de Tolstraat aanschietende, door een hond heeft zien verjagen.
Get. 3 antwoordt dat Marten Santbergen hem getuige de Schapen bij deszelfs huis heen drijvende, met de hond wel gekeert heeft; alsmede Kappers Berent, bij Hendrik Bremers huis, zulks ook heeft gedaan. En dat Harmen van Holthuysen hem getuige ook wel gewaarschouwt hadde om aldaar niet te hoeden.
Get. 4 heeft wel hooren zeggen, dat de Schaapen van "Grolsplaats" in de Tol- en Leemstraat nu en dan wegge jaagt zijn.
Get. 5 antwoordt dat zulks in de Tolstraat wel heeft gesien, maar van de Leemstraat alleen heeft horen zeggen.
Get. 7 kan op het gevraagde niet anders antwoorden, dan dat hij wel eens gezien heeft dat de schaapen verjaagt zijn, maar niet door wie.
Get.8 heeft wel meer als eens gezien dat die Schapen derwaarts als gevraagd word, met honden varjaagt zijn, zoo in dit als voorgaande jaaren.
Antwoord 9e Get. "Ja", en wel van het jaar 1762 tot hier aan toe (1770), wanneer Getuige in den Toldijk is komen wonen.
Antwoord 10e Get. "Ja", en wel veel langer als jaar en dag.
Antwoord 11e Get. zulks wel gehoord te hebben.
- Antwoord 12e Get. zulks in voorgaande jaaren wel meer als eens gesien te hebben.
Antwoord 13e Get. zulks wel gehoord maar niet gesien te hebben.
Antwoord 14e Get. zulks maar alleen te weten van hooren zeggen.
(In het voor mij liggende verslag staat, dat de getuigen afzonderlijk zijn gevraagd en telkens wordt dat ook bij de antwoorden afzonderlijk vermeld).
10. Eerste en tweede Getuige alleen te vragen. Of getuigen niet bewust is immers wel hebben horen zeggen, dat de Bouwlieden van "Elderinks plaats", van ouds haer schapen hebben gehouden en gedreven op "'t Heetveld", welke zij van de Furstinne van Elten, voormaals hebben in pagt gehad, waarvan art. 7 gewag gemaakt is?
Antwoord 1e Get. dat wel heeft horen, dat de bouwlieden van "Eldriks" of "Grolsplaats" geen Schapen toenmaals durvden houden, zoo zij dat gezeide heetveld niet hadden.
Get. 2 antwoordt dat hij het gevraagde in desen niet vast kan zeggen, maar dat zulks wel heeft horen zeggen.
11. Derde en vierde Getuyge alleen te vragen. Of getuygen niet voor enige jaren op "Elderinks plaatse", voor Schaapherdres hebben gewoont?
Antwoord Get. 3 dat voor enige jaaren op "Grolsplaats" als Schaapherder heeft gewoont.
Antwoord Getuyge 4 "Ja".
12. Of Getuygen niet in die tijd, wanneer zij met de Schapen van 't goed "Elderink", in de Leemstraat bij of omtrent 't goed "Santberg" of "Eltens Hofstede" zijnde gecomen, aldaar zijn gekeert door de tijdelijke bewoonders van dat goed, uitgesondert wanneer deselve haar niet gesien of vernomen hebben?
Antwoord 3e Getuyge, dat het wel gebeurt is, dat de schapen daar heen hoedende, is gekeert; maar ook wel, dat hij niet is gekeert; doch niet weet te zeggen, of die bewooners hem, getuyge alsdan gesien of vernomen hebben.
Antwoord 4e Getuyge, dat hij een jongen was van 13 à 14 jaaren, wanneer als Schaapherder op Grolsplaats heeft gewoont en dus wel gebeurt kan zijn, maar dat getuige zulks niet meer kan zeggen.
13. 3e Getuyge alleen te vragen. Of Getuygen niet voor ongeveer drie jaar, nog als Schaapherder op Elderink wonende daarbij is present geweest, dat den Bouwman van dat Goed, op een tijd wanneer Producent kortst te voren bij zijn huys de schapen gekeert of weggejaagt hadde, aan den Producent heeft verzogt, dat hij hem de Schapen in 't vervolg niet meer keren mogte, onder belofte, dat de Jongens, welke de Schapen hoededen, deselve van 't zijn zouden afhouden?
3e Get. zegt daarvan niets te weten.

14. Of Producent hierop niet heeft geantwoord, wat hebt gij er voor regt toe, om de Schapen daar te drijven, gij hebt immers aldaar geen weide of Lant?
Get. 3 antwoordt, dat mede daarvan niets kan zeggen.
15. 5e en 6e Get. alleen te vragen. Of zij niet meer-malen bijgewoont of gesien hebben, dat wanneer de Schapen van "Elderinks plaatse", in de Tolstraat, daar deselve door passeren moeten om in de Leemstrate gedreven te worde, gekomen zijn, deselve doorgaans van de naast aanwonende Huyslieden gekeert, en met Honden en Stokken zijn weggejaagt?
Get. 5 antwoordt dat het gevraagde waar is.
16. 7e Get. alleen te vragen. Of Get. niet 2 of 3 jaar de Schapen van "Elderink" of "Grolsplaats", welke aan zijn weide (die langs "Eltens Hofstede" gelegen is) gecomen waren, vandaar heeft weggejaagt?
Antwoord 7e Get. dat maar eenmaal van bij zijne weidens die schapen weggejaagt heeft.
17. Of Get. aldoen niet gesien heeft, dat die Schapen tegens 't huys van den Producent gecomen zijnde, aldaar in presentie van den Schaapherder, insgelijcs door den Producent, met zijn Hond zijn weggejaagt?
7e Get. antwoordt dat wel gesien heeft, dat die Schapen door een hond zijn weggejaagt; maar dat Get. niet zeggen kan, wie dien hond daar achter geset heeft.
18. 13e en 14e Get. alleen te vragen. Of get. niet bewust is, dat nog onlangs schapen van 't Goed "Elderink", welke in de Leemstrate gecomen waren, op ordre van de Eigenaars, aldaar geschut en aan de "Bremerhuys" zijn gebracht?
Get. 13 en 14 antwoorden beide "Ja" en get. 13 is daar zelfs bij geweest.
19. Getuygen alle te vragen, of deselve niet bekend is, dat de Huyslieden, welke aan de Leemstrate wonen, van ouds af gewoon zijn hare Beesten in die Strate te hoeden?
1e 2e 3e 4e en 5e Get. zeggen "Ja".
7e Get. heeft dat wel gesien, dat in die Straate beesten wierden gehoedt, maar dat verder daarvan niet kan verklaren.
8e Get. zegt niet beter te weten, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15 en 16 eveneens "Ja".
20. De 2 laatste Get. alleen te vragen. Of Get. niet op Pinstermaandag deses jaars 1770 daar bij zijn tegenwoordig geweest, dat de Schapen van "Elderinks" of "Grolsplaats" door den Producent of zijn vrou, bij zijn Huys of woning, zijn gekeert of weggejaagt?
Beide zeggen "Ja" en get. 15 voegt eraan toe: en zulks met een hond.
21. Of niet Jurrien Boltink, den jongen Bouwman op "Elderinks" of "Grolsplaats", daarbij insgelijcs present zijnde, alstoen tegens den Producent geseget heeft:
Gij hebt mij de Schapen altoos gekeert, dog nu sedert twee jaar zijt gij slimmer geworden, gij moet opgestookt wesen?
Get. 15 en 16 antwoorden beide: "Ja" en Get. 16 voegt toe: Het gevraagde in desen is waar.
22. De 3 eerste Get. te vragen. Of getuigen niet in het voorledene jaar 1769 ter instantie van den Predikant Assink en zijn broeder en Zuster, insgelijcs voor desen WelEdelen Gerigte hebben conschap der waarheid gegeven ter zake van haar vermeent regt van Schapendrift van "Elderinks" of "Grolsplaats"?"
Get.1, afzonderlijk gevraagd, antwoordt: "Ja", en zulk aan de "Bremershuis" in den Toldijk.
Get.2 zegt: "Neen" en Get.3 antwoordt: "Ja".

Hiermee is het verhoor op 6 november 1770 afgeloopen. Onder deze artikelen staat:

Juraverunt in forma

w.g. Aberson, richter

Keurgenoten: Roelof Geurtsen en Derk Horst.

Omschrijving des huysis anno 1646:

"Elderink tot Grolle". hyrbij is een busken, opgaende holt. Ongeveer een melde saet blijft tot profijt der armen.

Elderincks Goet, Elderinck tot Grolle toebehorende, pachter Engelbert Melchers, sijnde huys en de hoff, die heave groot 2 1/2 schepell, 't andere Bouwlant 14 molder is thientbaer, bouwt op die derde garve.

Sum 3 koeweydens, geefft van huys, hoff en 't weydelant 20 daalder, daar en booven een Varcken offte 4 daalder.

1 schepel = ca 0,14 ha

1 mud of molder = 4 schepel = 2/3 morgen = ca 0,57 ha.

1 morgen = 6 hont = ca 0,86 ha.

Zover is na te gaan met behulp van de verpondingscohierien, (1646-1650), is de "Grolstede" bewoond geweest door Jan van Grol, 1650-1678. Jan van Grol 1678-1716. Teunis van Grol 1716-1748, Lybrandt te Winkel, die in 1748 huwde met Gerritje te Velde, de weduwe van Teunis van Grol 1748-1765.

Daarna door Maria van Grol, dochter van Teunis. Zij was gehuwd met Jurien Bootlink en overleed 1767. Haar man hertrouwde 4 Oct. 1767 met Berendina Heintink uit Hengelo. Verder weten we nog, dat in 1785 Liberant te Winkel er overleed en Jurein Bootlink in 1810.

Tot het einde van de 18e eeuw is de "Grolsplaats" steeds verpacht geweest.

8 febr 1683, noemt men de plaats: 't Erven en goet, "Eldericks goet", ofte vulgo "Jan van Grols goet" genaemt onder desen Ladtrost Ampte Carspel Steenren Bourschap Toldijck gelegen.

9 April 1685 schrijft men: 't goet "Elderinck", ofte gemelick [oneigenlijk] "Jan van Grols Stede" genaemt in den Carspel van Steenren, aldaer in den Toldijck gelegen.

31 Augustus 1700 praat men over een agte parte van het Erve en goet "Jan van Grols" plaatse genaemt, onder desen Hoogst. LandsDrosten Ampte, Kerspel Steenderen bouschap Toldijck kennelijk gelegen en is aengestorven en aengeerft sijnde allodiaal vrij en quijt.

12 maart 1722, komt een achtste deel in Duitse handen terecht en lezen we over: achtentheil des gutes im Toldijck zwishen Doesborg und Dötinchem gelegen, so Tonnis von Groll in pfacht hat.

8 januari 1731 heeft men het over het Erve en goedt "Jan van Grols stede" genaamt, kennelic onder desen hogen Landdrosten gerigte Kerspel Steenderen

bourschap Toldijck tegenover de "Bremerhuys" gelegen.

17 maart 1755 wordt Lijbrant te Winkel bouman op "Grols goedt" in den Toldijck gesommeerd agterstellige en onbetaalde pagtsumma van "Elderincks Steede" te voldoen.

Over het algemeen genomen was het vroeger geen vetpot op de kleine bouwplaatsjes en al lezende van de aantijgingen en de terechtwijzigingen, kan men enig inzicht verwerven hoe er een paar eeuwen geleden gehandeld, gedacht en recht gesproken is. Vooral is dat interessant als de lokatie bekend is.

Hopelijk heb ik, zoveel mogelijk de tekst in tact gelaten, hoewel ik wel wat geprobeerd heb deze iets in te korten.

DE MARK VAN RHA (slot)

9. Verdeling van de Mark van Rha

MARKEN VERGADERING der Mark van Rha, te Steenderen op 19-12-1834 in de herberg van Derk Masselink. (4)

De Commissie van Verdeling dezer Mark, heeft bij monde van den Heer Ardesch**, aan de vergadering medegedeeld, een besluit van Gedeputeerde Staten der Provincie Gelderland van 28 juni j.l., waarbij de verdeling der Markgronden werd accoord bevonden.

De Commissie van Verdeling rapporteert verder, dat de verdeling thans geheel is voorbereid, en aan elk der eigenaren van de gewaarde plaatsen is toebedeeld en uitgegeven, de gronden welke hierna worden vermeld:

1. Aan de Heer J.H.A.A.J.J. Baron van der Heyden, Heer van Baak, als eigenaar van het Erve de Vree, bij Steenderen en van het Erve de Weverij, in de buurtschap Rha.

Een stuk weiland, groot 4 bunder 42 roeden, gelegen achter het Erve de Vree.

Kadastraal bekend onder Sectie O, nrs. 184, 186, 187, 188 en 196 en onder Sectie N nr. 223.

Het perceel blijft belast met het leveren van grondspecie, eventueel benodigd tot onderhoud van de weg liggende aan de weide het punderikken en loopende tot aan de Bedelbrug.

2. Aan de Nalatenschap van wijlen Vrouwe Johanna Henriëtta Beuckevoort, te Emmerik en Wed. van de Heer J.H. Croese, als eigenares van het Erve de Eek, in de Luur.

a. Een stuk weiland groot 25 roeden, gelegen in den Eekenboers koeywei.

Kadastraal bekend onder Sectie L nr. 46.

b. Een stuk weiland groot 47 roeden, waarin een dijk, gelegen aan de Rhaasche gemeente bij den Bedelbrug. Kadastraal Sectie N nr. 227.

c. Een stuk weiland, groot 1 bunder 51 roeden, waarin een dijk, gelegen bij den Bedelbrug.

Kadastraal Sectie N, een gedeelte van nummer 22A.

De beide laatstgemelde perceelen speciaal belast tot het leveren van grond en specie, benodigd tot onderhoud van de Dijk in deze twee perceelen.

3. Aan de Weduwe en Erven van wijlen Jan Wigmans, in leven landbouwer, voor het Erve de Eekheurne.

Een stuk weiland groot 1 bunder 31 roeden, gelegen aan de Rhaasche gemeente.

Kadastraal Sectie N, een gedeelte van nr. 228.

4. Aan Berend van der Mast, timmerman, wonende op Rhaa, als gewaarde voor een derde van het Erve de Olysteen.

Een stuk weiland, groot 46 roeden, gelegen aan de Rhaasche gemeente.

Kadastraal Sectie N, een gedeelte van nr. 228.

5. Aan het Oude en Nieuwe Gasthuis te Zutphen. Voor het Erve de Linkhorst, gelegen in de buurtschap Rhaa.

a. Een stuk weiland, groot 1 bunder 31 roeden, den Brink genaamd, gelegen aan de Rhaasche gemeente.

Kadastraal Sectie N, een gedeelte van nr. 228.

b. Een stuk weiland of straat, genaamd de Eekstraat, achter in de Luur, aanvangende bij het Erve de Eekheurne en eindigende met twee armen, een aan de Groote Beek en de andere aan het Hooge Veeuwsche Hek.

6. Aan Johanna Plekkenpoel, gehuwd met H.J. Kraayvanger, landbouwer, wonende te Rhaa, als gewaarde voor tweederden van het Erve de Olysteen. Een stuk weiland groot 47 roeden.

Kadastraal Sectie N nr. 229, behorende bij dit perceel het regt van beweiden van twee strookjes weidegrond, gelegen als voren langs de weg tuschen het bouwland de Meskes en de weide het Griet, zijnde bestemd en aangewezen tot onderhoud der algemeene weg.

7. Aan Evert Klein Stapel, klompenmaker, wonende te Rhaa, als gewaarde voor het Erve Het Muylink. Een stuk weiland groot 1 bunder 20 roeden. Kadaster Sectie N een gedeelte van nr. 126, zijnde belast met de halve afvragting aan de zuidelijke zijde.
8. Aan de twee kinderen van wijlen Arend Jansen, te weten Teuntje Jansen, gehuwd met den dagloner Evert Wentink, en Berendina Jansen, meerderjarig, ongehuwd, buiten beroep, allen in de Buurtschap Rhaa, voor het Erve Schuering of Busser Stede.
 - a. Een stuk weiland groot 42 roeden. Kadaster Sectie N een gedeelte van nummer 126, zijnde belast met de halve afvragting aan de noordelijke zijde.
 - b. Een stuk weiland groot 1 bunder 14 roeden. Kadaster Sectie N een gedeelte van Nummer 127, zijnde belast met de halve afvragting aan de noordelijke zijde.
9. Aan Jan Schut, dagloner, woonende te Rhaa, voor het Erve De Molenhof, gelegen in de Buurtschap Rhaa. Een stuk weideland, zijnde het eerste perceel der weide "de Hunse", groot 1 bunder 40 roeden. Kadaster Sectie N een gedeelte van nummer 127, zijnde belast met de afvragting aan de oostelijke zijde en de halve afvragting aan de zuidelijke zijde, het hangen van een hek en het onderhoud van een vonder.
10. Aan Teunis Medze, landbouwer in de Luur, voor het Erve Rodenburg, gelegen in de Buurtschap Rhaa. Een stuk weideland, zijnde het tweede perceel der weide "de Hunse", groot 1 bunder 41 roeden. Kadaster Sectie N een gedeelte van nummer 127, zijnde belast met de afvragting aan de oostelijke zijde.
11. Aan Hendrik Medze, landbouwer in Rhaa, voor het Erve Maria Helmig Steeg, in de gemelde Buurtschap Rhaa gelegen. Een stuk weiland, zijnde het derde perceel der weide "de Hunse", groot 1 bunder 8 roeden. Kadaster Sectie N een gedeelte van nummer 127, belast met de afvragting aan de oostzijde.
12. Aan Jan Jansen, landbouwer te Rhaa, voor de Erven Ebbink of Ketelstede en Pannemans Plaats, beide in gemelde Buurtschap gelegen. Een stuk weiland, zijnde het vierde perceel der weide "de Hunse", groot 2 bunder 50 roeden. Kadaster Sectie N, een gedeelte van nummer 127, zijnde belast met de afvragting aan de oostzijde.
13. Aan Jacobus Wigmanus Wigmans, landbouwer in de Buurtschap Rhaa, voor de Erven Het Hof te Rhaa en Raaderberg, beide in gemelde Buurtschap gelegen. Een stuk weiland, zijnde het vijfde of laatste perceel der weide "de Hunse", groot twee bunders 46 roeden. Kadaster Sectie N, een gedeelte van nummer 127, zijnde belast met de afvragting aan de oostzijde.
14. Aan den Heer Carel Henny, Koopman te Zutphen,

voor het Erve de Luur of Pelbartelsplaats, gelegen in de Luur.

Een stuk weiland, zijnde het eerste perceel der weide "de Hongermaat", groot 1 bunder 11 roeden, gelegen in de Luur.

Kadaster Sectie L, een gedeelte van nummer 41, belast met de halve afvragting aan de noordelijke zijde van dat gedeelte, hetwelk de scheiding van de beide perceelen der Hongermaat uitmaakt.

15. Aan Hendrik Derksen en Jan Willem Derksen, de eerste timmerman, de andere metselaar, beiden te Hummelo, voor het Erve de Veeuwst, gelegen in de Luur.

Een stuk weiland, zijnde het tweede en laatste perceel der weide "de Hongermaat", groot 1 bunder 30 roeden.

Kadaster Sectie L een gedeelte van nummer 41, belast met de halve afvragting aan de zuidzijde, voor dat gedeelte hetwelk de scheiding tusschen de beide perceelen der Hongermaat uitmaakt.

Geschiedende deze Verdeeling met en onder volgende bepalingen:

(Hier volgen een aantal regels die bij de overdracht van onroerend goed gebruikelijk zijn, om naderhand problemen te voorkomen).

En heeft de Vergadering met algemeenen stemmen voornoemde verdeling, geheel en al goedgekeurd.

Waarvan deze acte is opgemaakt en geteekend, te Steenderen, door de leden der Commissie tot Verdeeling dezer Marke, ten dage, maande en jare als boven, welke acte in Originale zal worden gedeponeerd ter Secretarie van het plaatselijk bestuur der gemeente Steenderen. Zijnde tenslotte aan de markenschrijver de bevoegdheid gegeven, om van deze acte aan de belanghebbenden behoorlijke Extracten uit te geven.

Getekend, A. Ardesch,
G. Wienholts,
J. Wigmans,
J. E. Jansen.

* Arend Vleemigh is op 24-3-1833 overleden, A. Ardesch treedt op als plaatsvervanger.

Geraadpleegde literatuur:

- (1) Pater J. Koekkoek, "De Heerlijkheid Baak" pag. 138 e.v.
- (2) Drs. G.B. Janssen en P. Aaldering, "De Marke van Angerlo".
- (3) Het Nieuw Markeboek van Rhaa, R.A.G. 0366 inv.nr. 105.
- (4) N.A.S. inv.nr. 1026
- (5) Missieve DC aan Gemeentebestuur v. 11-7-1827 N.A.S. inv.nr. 2
- (6) Briefwisseling opheffing Mark van Rha, R.A.G. 0039 inv.nr. 1073.
- (7) Doctoraal-scriptie Dra. M. Derksen-Holterman, pag. 173.
- (8) N.A.S. inv.nr. 862.

Veel dank aan Pater J. Koekkoek, die met raad en daad behulpzaam is geweest bij het tot stand komen van dit artikel.

Anton Metz, Zeddam